

Täysistunto

Torstai 26.1.2023 klo 15.59—18.50

4. Hallituksen esitys eduskunnalle keskusvastapuolten elvytystä ja kriisinratkaisua koske- vaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 212/2022 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 39/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 39/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu, edustaja Puisto.

Keskustelu

18.02 **Sakari Puisto ps:** Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys koskien rahoitusmarkkinoiden niin sanottuja keskusvastapuolia. Tässä on kyseessä EU:sta tulevaa säädösvalmistelua, joka on ollut käsittelyssä itse asiassa jo aika pitkään, useita vuosiakin.

Tämä asia oli meillä talousvaliokunnassa käsittelyssä, ja valitettavasti talousvaliokunnan tilanne on ollut hyvin kiireinen, eli tämä kuuleminen, yksi kuuleminen, oli varsin lyhyt, ja sen käsittely, mutta tähän asiaan kuitenkin paneuduttiin mietinnössä aika perusteellisesti, ja hyvä näin. Siinä on tuotu tätä asiaa esiin, ja olen tyytyväinen siihen, että tämä mietintö kuitenkin kirjoitettiin siinä laajuudessa kuin se tehtiin ajatellen asian merkityksellisyyttä. Siitä johtuen ajattelin pitää puheenvuoron myös tässä, koska ajattelen, että olisi jopa erikoista, jos tämä menisi ihan pelkällä nuijan kopautuksella lävitse.

Keskusvastapuolet rahoitusmarkkinoilla ovat selvityskeskuksia, mitkä toteuttavat rahoitusmarkkinoiden osapuolten välisten transaktioiden selvitystä eli nettouttamista, eli he toimivat ostajana jokaiseen myyjään nähden ja myyjänä jokaiseen ostajaan nähden. Nämä rahoitustransaktiot voivat tapahtua esimerkiksi osakkeilla tai johdannaisilla, ja puhutaan hyvin suurista volyyymeista, mitä tällaiset keskusvastapuolet hallitsevat.

Sinänsä näille on tarve, koska nämä tuovat rahoitusmarkkinoille tehokkuutta ja läpinäkyvyyttä ja pystytään paneutumaan siihen riskienhallintaan. Niiden merkitys on korostunut oikeastaan tässä finanssikriisin 2008 jälkeen, koska silloin ajateltiin, että jos tällaiset sopimukset menevät liian pitkälle ikään kuin läpinäkymättömästi niin kutsutuilla OTC-markkinoilla, over-the-counter, eli esimerkiksi erilaisten pankkien välillä kahdenkeskisesti ilman julkista tai tällaista erillistä selvitysmekanismia, silloin riskiä on vaikeampi arvioida. Mutta kun näiden keskusvastapuolten merkitys on korostunut niin paljon, on itse asiassa syntynyt sellainen tilanne, että nämä riskit kerääntyvät todella massiivisestikin näille itse keskusvastapuolille, ja sen takia niiden toimintaa pitää tarkastella myös varsin kriittisesti, ja tähän sisältyviä riskejä. Riskissä ovat tietysti itse keskusvastapuolet ja heidän osakkaansa mutta myös heidän jäsenensä ja palveluja käyttävät tahot, kuten pankit ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 156/2022 vp

sitä kautta myös näiden tahojen asiakkaat, kuten esimerkiksi yritykset, eläkelaitokset, muut finanssialan toimijat ja viime kädessä kansalliset hallitukset ja veronmaksajat.

Nämä keskusvastapuolet ovat systeemisiä toimijoita, ja niihin sisältyy systeemisiä riskejä ja myös nimenomaan rahoitusmarkkinoiden vakauteen liittyviä riskejä. On sinänsä epätodennäköistä, että tällainen riski toteutuu, mutta se pienikin mahdollisuus on olemassa, ja jos se toteutuu, se on hyvin merkittävä. Sen takia on hyvä, että ennalta mietitään, miten toimitaan tällaisten riskien varalta, miten puututaan näiden toimintaan, jotta saadaan rahoitusvakaus säilytettyä ja myös toiminnot jatkumaan ja viime kädessä estettyä se, että tappiot vyöryisivät sitten loppujen lopuksi veronmaksajalle.

Nyt Suomessa ei ole keskusvastapuolta, mutta tietysti meitä kiinnostaa finanssimarkkinoiden toimijoiden ja veronmaksajien ja rahoitusmarkkinoiden stabiliteetin vuoksi tämä toiminta.

Tässä itse esityksessä annetaan tämä kansallinen valvontatehtävä Rahoitusvakausvirastolle ja otetaan käyttöön tämä niin kutsuttu poikkeus eturistiriidoista. Tämä on minun mielestäni ihan perusteltua byrokratian välttämiseksi.

Pari huomiota vielä tähän:

Toinen on se, että itse finanssimarkkinoiden riskien lisäksi täytyy ottaa puheeksi operationaaliset riskit, eliikä ihan toiminnalliset riskit, mitkä voivat korostua esimerkiksi kyberhyökkäysten tapauksessa. Mitä jos tällainen selvitysmekanismi halvaantuisi tietyksi ajaksi? Erilaiset asiantuntijat ovat nostaneet tätä esiin muun muassa Briteissä, missä itse asiassa tätä selvityskeskusvastapuolitoimintaa on hyvinkin paljon. Ja tämä on syy siihen, miksi EU nyt tekee tätä käsittelyä, koska EU näkee varsinkin euromääräisillä instrumenteilla tehtävät toimet systeemisenä riskinä, ja sille, että brexitin jälkeen Lontoolla on niin suuri osuus, halutaan tehdä jotakin, jotta tämä asia säilyy enemmän omissa käsissä.

On hyvä tarkastella kriittisesti keskusvastapuolten asemaa ja toimintaa, hyötyjä ja niiden mahdollisia riskejä. — Kiitoksia.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 212/2022 vp sisältyvien 1.-7. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.